

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Управління фінансами домогосподарств – це діяльність членів домашнього господарства щодо регулювання його вхідних і вихідних грошових потоків з метою підвищення загального добробуту членів домогосподарства, а також діяльність органів державної влади та управління, пов'язану з впливом на процес формування доходів і витрат домогосподарств з метою оптимізації та раціоналізації фінансових відносин у державі [1].

Іншими словами, управління фінансами домогосподарств є сукупністю процесів мотивації, планування, організації, контролю та реалізації фінансових відносин як безпосередньо всередині самого домашнього господарства, так і з іншими суб'єктами економічної діяльності (державними фінансовими органами, інститутами фінансового ринку тощо) [2].

Основні завдання управління фінансами домогосподарств:

- найповніша реалізація та поступове підвищення його фінансового потенціалу;
- максимізація дохідності його активів;
- раціональне здійснення поточних витрат;
- ефективне формування заощаджень та подальша їх трансформація в інвестиції;
- мінімізація фінансових ризиків.

Управлінню фінансами домогосподарств притаманні такі особливості:

1. На конкретних етапах життєвого циклу індивіда є специфіка управління його особистими фінансами, що впливає на процес управління фінансами домогосподарства загалом. На першому етапі життєвого циклу формується людський капітал конкретної особи завдяки здобуттю освіти і набуттю початкових професійних навичок, тому основним завданнями управління фінансами на цьому етапі є мобілізація фінансових ресурсів для оплати послуг отримання освіти. Управління фінансами на другому етапі життєвого циклу, пов'язаному з трудовою діяльністю, полягає в максимізації дохідності фінансового капіталу, формуванні заощаджень і ефективному управлінні інвестиційним портфелем. Управління фінансами на третьому етапі життєвого циклу полягає в максимізації дохідності за умов реалізації раніше накопичених активів з метою підтримання поточного споживання у передпенсійний та пенсійний періоди [1].

2. На формування фінансів домогосподарств суттєво впливають особисті, майнові, інвестиційні та соціальні ризики, тому одним із важливих напрямів управління фінансами є управління ризиками, яких зазнають члени домашнього господарства. Основними стратегіями мінімізації ризиків є самострахування, добровільне і обов'язкове страхування. До одного ризику можуть застосовуватися відразу кілька стратегій мінімізації (скажімо, ризик втрати здоров'я і пов'язані з ним витрати можуть бути застраховані через самострахування шляхом створення фонду грошових коштів на непередбачувані витрати; одночасно людина може купити страховий поліс у межах добровільного страхування). Частина ризиків, які називають соціальними (ризик втрати заробітку від трудової діяльності внаслідок тимчасової непрацездатності, професійного захворювання, безробіття [3, с. 21], втрати доходу у зв'язку з похилим віком), страхують згідно з чинним законодавством і належать до сфери обов'язкового соціального страхування.

3. Домашні господарства у процесі управління своїми фінансами доволі часто змушені вирішувати інколи кардинально протилежні завдання.

Більшість домашніх господарств постійно зазнають проблеми пошуку прийняттого для всіх членів родини співвідношення між поточним споживанням і бажанням та необхідністю заощаджувати. Збільшення поточних споживчих витрат домогосподарств призводить до зменшення заощаджень і знижує його довгострокову фінансову стійкість і, навпаки, збільшення заощаджень провокує скорочення поточного споживання. Водночас залучення кредитів здатне збільшити поточне споживання, проте воно знижуватиметься у майбутньому за рахунок сплати відсотків за кредитами [1].

Центральне місце в управлінні фінансами домогосподарств посідають планування, складання та виконання сімейного бюджету, а також постійний контроль за його виконанням [4]. Процес управління фінансами домогосподарств доцільно, на нашу думку, розпочати з розроблення та ведення плану рахунків доходів, витрат, майна та інвестицій. Основними обліковими статтями в цій сфері можуть бути поточні доходи (заробітна плата, доходи від особистого підсобного господарства, доходи від здавання майна в оренду, доходи від підприємницької діяльності та самозайнятості, доходи від цінних паперів, вкладів у банківських установах тощо) і поточні витрати (харчування, оплата житлово-комунальних послуг, придбання одягу та взуття, транспортні витрати, сплата страхових внесків тощо), а також кошти на рахунках в кредитних установах, вкладення в цінні папери, нерухомість, страхові поліси, отримані кредити тощо.

Література:

1. Пріоритети управління фінансами домогосподарств. URL: <https://finlit.online/osnovyi-finansov-ekonomika/prioriteti-upravlinnya-finansami-59564.html> (дата звернення: 05.04.19).
2. Ідентифікація фінансового потенціалу домашніх господарств регіону. URL: http://ird.gov.ua/pe/re201101_re201101_072LiutkevychOM.pdf (дата звернення: 08.04.19).
3. Фінансові важелі подолання бідності в Україні: монографія / О. П Кириленко, І. І. Білоус, Б. С. Малиняк та ін.; ТНЕУ. Тернопіль, 2010. 432 с.
4. Фінанси домогосподарств і їх роль у забезпеченні попиту та пропозиції на ринку інвестицій. URL: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2013-12_0-pages-136_144.pdf (дата звернення: 07.04.19).

Бобрівець Богдан Ярославович

ст. гр. Ф-42, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Квасниця О. В.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО АУДИТУ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТНИХ ПРОГРАМ

В сучасних умовах державний аудит відіграє велике значення, важливість якого в економіці держави зумовлена його місцем та роллю в усіх сферах суспільного відтворення. Крім цього, державний аудит є однією з форм державного фінансового контролю, який є обов'язковою умовою успішного функціонування фінансової системи будь-якої держави та головною функцією її управління.

Державний фінансовий аудит виконання бюджетних програм в Україні носить наступних характер контрольних заходів, що не тільки знижує ефективність його проведення, а й в цілому суперечить філософії державного аудиту, який передусім має супроводжувати виконання кожної бюджетної програми та виконувати передбачувальну функцію [1; 2].

Державний аудит, як різновид державного фінансового контролю, був узаконений у 2005 році з прийняттям закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання фінансовим порушенням, забезпечення ефективного використання бюджетних коштів, державного і комунального майна» [3]. Крім того, цим Законом внесено зміни до Господарського кодексу [4] та діючого на той час до Закону України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні» [5] (сьогодні закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні»).